

DR. HASSKÓ SÁNDOR

1905–1944

Orvos- és állatorvosdoktor, a gyógyszer- és méregtani tanszék vezető egyetemi tanára 1936-tól 1938-ig. A biológia és a kemoterápia kutatója; az *Állatorvosi gyógyszer- és méregtan* című tankönyv (1936, 1944) írója, az első magyar állatorvosi recipegyűjtemény (1938) összeállítója.

Hasskó Sándor Munkácson született 1905. október 24-én. Középiskoláit és állatorvosi tanulmányait Budapesten végezte. 1927-ben állatorvosi, 1928-ban Zimmermann Ágoston professzor anatómiai intézetében készített *Polarizációs mikroszkópos vizsgálatok háziállatok izmain, különös tekintettel az izmok kettős törésének nagyságára* című disszertációja alapján summa cum laude minősítésű állatorvos-doktori oklevelet szerzett.

A feltűnően élénk észjárású ifjút az experimentális biológia új eszméi ragadták meg, ezért továbbra is előbb gyakornokként, majd tanársegédként az anatómiai és fejlődéstani intézet kötelékében maradt, és az elsők között kezdett a M. kir. Állatorvosi Főiskolán szövettenyésztéssel foglalkozni (1928). A következő évben ösztöndíjasként a tihanyi Magyar Biológiai Kutató Intézetben, majd Berlinben, a Collegium Hungaricum ösztöndíjasaként folytatta a szövettenyésztéssel kapcsolatos kutatásait. Ezek eredményeiről itthon és külföldön kongresszusokon, tudományos társasági üléseken tartott előadásában, valamint hazai

és külföldi szaklapokban közzétett értekezéseiben számolt be, s ily módon rövid idő alatt neves kutatóvá fejlődött.

Túlságosan meredeken ívelő pályája azonban nemcsak elismerést váltott ki, hanem sokak féltékenységét is felkeltette. 1931-ben a Magyar Oltóanyagtermelő Intézetben dolgozott. A változás Hasskó fáradhatatlan kutató szellemét és hallatlan energiájú alkotóképességét még fokozottabb munkára serkentette, így rövid idő alatt szép sikereket könyvelhetett el, különösen a reticuloendothelialis rendszer (RES) szerepére és a kemoterápia új eredményeire vonatkozó kutatásaival. Ez utóbbi feladatkör behatóbb tanulmányozására újból külföldre utazott, a német Birodalmi Egészségügyi Hivatal (Reichsgesundheitsamt) berlin-dahlemi kemoterápiai laboratóriumába. Ettől kezdve tudományos munkássága a kemoterápia legújabb eredményeinek az állatorvoslásban való alkalmazását szolgálták.

Ekkortájt ürült meg az akkori Állatorvosi Főiskola gyógyszerintézetében a tanársegédi hely, és miután ezt pályázat útján elnyerte, hamarosan Magyar-Kossa Gyula professzor gyógyszerintézetéből jelentek meg Hasskó közleményei. Hogy új feladatkörének még jobban megfeleljen, a Pázmány Péter Tudományegyetem Orvostudományi Karán az orvosdoktori diplomát is megszerezte (1934). Közben nem feledkezett meg a kísérletes kutatómunkáról sem, és évente mintegy 8-10 szakdolgozatban rendszeresen közölte kutatásainak sziporkázóan ötletes újabb és újabb eredményeit hazai és külföldi folyóiratokban. Szorgalmas kutatómunkájának, eredményes szakirodalmi tevékenységének elismeréseképpen adjunktussá léptették elő (1933).

A következő évben öt hónap rendkívüli szabadságot kapott, hogy a pécsi Erzsébet Tudományegyetemen Mansfeld Géza professzor gyógyszerintézetében folytasson – saját költségén – kemoterapeutikai tanulmányokat, majd 1935-ben „A chemotherapia fejlődése és jelentősége” tárgykörből egyetemi magántanárrá habilitálták. A rákövetkező évben már – ugyancsak saját költségén – megjelentette 344 oldal terjedelmű, *Állatorvosi gyógyszer- és méregtan* című egyetemi tankönyvét, amely experimentális szemléletével, eredetiségével, fonetikus írásmódjával nem csekély feltűnést keltett, néhány szakmai tévedésével azonban kisebb vihart is kavart. Még ugyanabban az évben Hasskót – miután Magyar-Kossa professzor végleg nyugállományba vonult – helyettes tanári minőségben megbízták a gyógyszer- és méregtan tanszék vezetésével (1936).

Tanszékvezetőként Hasskó kemoterapeutikai kutatásai mellett hozzákezdett a toxikológia műveléséhez is. Különösen a harcgázok okozta károsodásokat és az állatok harcgázvédelmét tanulmányozta. Vizsgálatainak eredményeit 60 oldalas könyvben tette közzé (1937). A következő évben 108 oldalas művet adott ki: *Receptkönyv állatorvostanhallgatók és állatorvosok részére* (1938), amelyet Ganslmayer Rudolf zágrábi egyetemi tanár horvát nyelvre is lefordított.

Hasskó közben kezdeményezőként vett részt Zürichben a Nemzetközi Állatorvos-gyógyszertani Társaság (Société Internationale Pharmacologie Vétérinaire) összehívásában, illetve megalapításában; szerkesztőbizottsági tagja lett a *Tierärztliche Rundschau* című folyóiratnak; tagja lett a Deutsche Pharmakologische Gesellschaftnak; itthon kinevezték az Országos Állategészségügyi Tanács rendkívüli tagjává; állandó referense volt a *Berichte über wissenschaftliche Biologie*, továbbá a *Berichte über Physiologie und experimentelle Pathologie* című folyóiratoknak. Mindez azonban még mindig nem merítette ki teljes munkabírását, ezért amikor a török kormány meghívta őt az 1937-ben szervezett ankarai török egyetem állatorvosi fakultásán az élettan és a gyógyszer-tanszék vezető professzorának, örömmel vállalkozott az új feladatra.

Előbb csak négy hónap távollétet engedélyeztek számára a tanszék megszervezésére, minthogy azonban sikeres működése alapján professzori hivatala mellett török földművelésügyi miniszteri tanácsossá is kinevezték, további egy évvel meghosszabbították a kinttartózkodási engedélyét. Ez idő alatt *Állatorvosi gyógyszer-tan* című könyve török nyelven is megjelent (*Farmakologi Tatbilati*, Ankara, 1938); tiszteletbeli tagjává választotta a Török Állatorvos Társaság. Itthoni helyzete azonban tarthatatlanná vált: az akkori József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem vezetősége Hasskó professzor alkalmaztatását – ankarai tartózkodásának engedélyezett tartama lejártával – megszüntnek nyilvánította, és a gyógyszer-tanszékot megürültnek tekintve, annak élére új vezetőt neveztek ki.

Hasskót nemsokára katonai behívó kényszerítette hazatérésre. Törökországban gyűjtött vagyonát ekkor a „Panfarma” Gyógyszervegyészeti Laboratórium létrehozásába fektette; ez a vállalkozás adta ki második, átdolgozott kiadásban részletes *Állatorvosi gyógyszer- és méregtan* könyvét (1944). Könyve sikerének azonban nem örülhetett sokáig. Budapest ostroma során, amikor katonáorvosként egy hadikórház berendezését a budai vár sziklapincéjébe szállították, a Lánchídon áthaladó parancsnoki gépkocsiját telitalálat érte.

Hasskó Sándor tudományos életünk nagy tehetségű, sokra hivatott, sokoldalú kutató egyénisége volt. Maradandó nyomot hagyott az állatorvosi gyógyszer-tan történetében.

1944-ben vált a háború áldozatává. 39 éves volt.

Irodalom

200 éves a magyar állatorvosi felsőoktatás 1787–1987. Szerk.: Holló Ferenc. Mezőgazdasági Könyvkiadó, Budapest, 1987. 464 p.

Az Állatorvostudományi Főiskola jubileumi évkönyve. Szerk.: Holló Ferenc–Pethes György. Állatorvostudományi Főiskola, Budapest, 1962. 162 p. 6 t.